

Lichen sclerosus

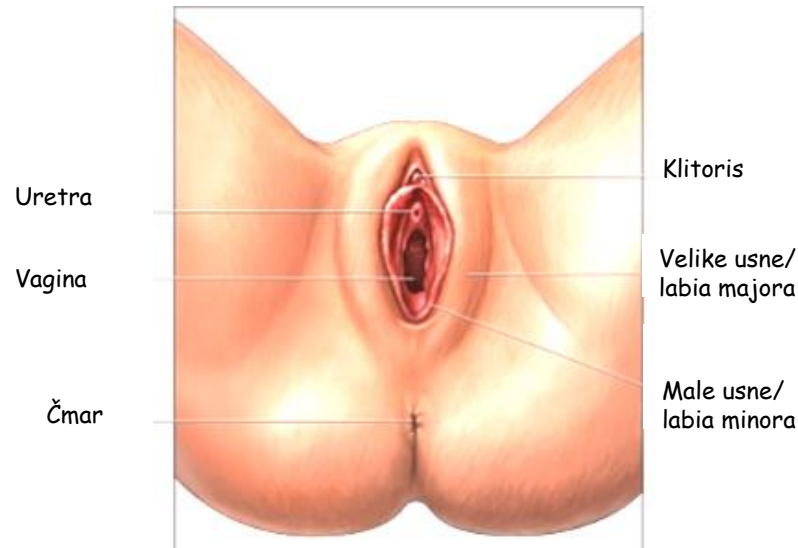
Šta je to?

Lichen sclerosus (LS) je hronično, upalno, kožno oboljenje, koje nije zarazno i koje se najčešće nalazi u anogenitalnoj regiji, ali se može javiti i izvan genitalija, kao na primer na šakama/rukama, leđima, sluzokoži usta. Uzrok bolesti i do danas nije tačno razjašnjen. Po sadašnjem saznanju polazi se od toga da je LS autoimuna bolest kod osoba sa genetičkom predispozicijom. Kod obolelih nađena su antitela i imune ćelije, koja odnosno koje uništavaju sopstvenu substancu i tako nastaju promene na koži. Predhodne infekcije prvenstveno sa Borreliom burgdorferi, iritacije/traume vulve i hormonski faktori su u diskusiji kao mogući razlozi. Žene su češće pogođene nego muškarci. Vrlo je tipično da se LS prvi put otkrije kod dece pre puberteta ili kod žena posle menopauze, ali u principu se može pojaviti u svakoj starosnoj dobi. Često se prve nespecifične promene ne primete, tako da se bolest tek kasno ili slučajno otkrije. Vremenom se mogu pojaviti beli ožiljci u vidu porcelana i smanjenje usana/labia, introitusu i klitoris. To u daljem toku može da smanji otvore organa i samim tim da dovede do bolova kod stolice, mokrenja ili kod polnog odnosa. Muškarci sa LS-om pate od suženja prepucijuma. Retka komplikacija genitalnog LS-a je nastanak zloćudnog tumora (karcinom vulve). Kako bi se sprečile određene komplikacije od velikog značaja su rana dijagnostika, terapija i kontrolni pregledi.

Samopregled spoljašnjih genitalija

Od pomoći za inspekciju vulve (vidi sliku) je ogledalo.

Na čega se mora obratiti pažnja?

- Promena boje kože u predelu vulve (na primer bele fleke, crvenilo ili pojačana pigmentacija)
- Promena kože kao na primer bradavice, mehurići, ulceracije
- Simptomi kao osećaj pečenja, svrab, bol

Nagoveštaj na LS

- Svrab, osećaj pečenja u predelu genitalija
- Posledice grebanja (površne povrede kože i sluzokože), koje se sekundarno mogu upaliti
- Simptomi kod polnog odnosa, posebno pri penetraciji ili zatim osećaj ranjivosti
- Beli ožiljci/fleke (depigmentacija)
- Tanki, sjajni, suvi sluzokoži, napukla koža
- Slepljenost velike i male usne, smanjen otvor vagine
- Učestale bakterijske, viralne i/ili gljivične infekcije putem lokalnog imuniteta

Dalje informacije:
www.lichensclerosus.ch

Šta možete uraditi protiv toga?

LS je hronično oboljenje, koje se ne može izlečiti, ali se adekvatnom terapijom može držati pod kontrolom. Blagovremenom terapijom se mogu smanjiti rizici za kasnije posledice, kao što su razaranja anatomskih struktura i razvoj karcinoma vulve. U odnosu na simptome, stadijum i reakciju na terapiju postoje razne mogućnosti za terapiju. Već postojeće atrofije se terapijom ne mogu više odstraniti, ali dalji napredak se može prolongirati.

Opcije lečenja

Generalno bi trebalo izbegavati sapune i kreme, koji/koje iritiraju kožu i koji/koje su parfemisani tj. parfemisane. Poboljšanje se može postići blagom higijenskom negom i upotrebom masnih krema. Često je potrebna dodatna terapija lokalnim medikamentima protiv upale. To su na prvom mestu visokopotentne kreme, koje sadrže kortizon, koje se mogu koristiti više nedelja ili više meseci. Cilj terapije je da se otklone simptomi i da se spreči dalji napredak bolesti. Kod nepodnošenja lokalnih preparata sa kortizonom ili kod izostanka znatnog poboljšanja na raspolaganju nam stoje novi medikamenti, kao što su Kalcineurinantagonisti (Takrolimus, Pimecrolimus). Alternativne mogućnosti kao na primer fotodinamična terapija (Psoralen plus UVA) pokazuju smanjenje simptoma u pojedinačnim slučajevima, ali njihovo dejstvo još nije dokazano. Operacije dolaze u obzir samo kod karcinoma vulve / prekanceroze ili kod znatnog suženja otvora vagine, koja dovode do problema kod polnog odnosa ili kod mokrenja.

Psiha

Za mnoge pogođene LS-om je dijagnoza povezana ne samo telesnim, već i duševnim bolom. Problemi u svakodnevici i u seksualnosti su psihički izazovi. Očigledne promene vulve i time povezani bolovi kod polnog odnosa, strah od sledećeg pogoršanja bolesti opterećuju samopouzdanje mnogih obolelih. Osećaj stida i manjak razumevanja drugih ljudi često otežavaju da se o ovoj intimnoj temi razgovara. Razmena mišljenja sa obolelima od LS-a, savet i razumevanje mogu olakšati situaciju. Grupacija obolelih ili anonimni forumi pružaju takvu mogućnost.

Najvažnije tačke na prvi pogled

- LS je hronično, neprenosno oboljenje kože
- Redovan samopregled je važan za rano otkrivanje
- Tipični simptomi su svrab, bol kod polnog odnosa, beli ožiljci, slepljenost usana
- Kod sumnje na LS trebalo bi posetiti specijalistu
- LS nije izlečiv, ali se može tretirati
- Potrebni su redovni pregledi kod lekara, kako bi se moguće komplikacije (karcinom vulve, infekcije) rano otkrile i tretirale
- Potražiti pomoć

Flajer sastavio:
Prof. Dr. Andreas Günthert
www.gyn-zentrum.ch

Flajer prevela: Dr. Irena Zivanovic